

§ 19. MŮŽEME NĚKOHU DONUCOVAT, ABY K BLAHOBYTU OBECNÉMU PŘISPÍVAL?

Jsouť mnozí, jenž namítají, že k blahobytu obecnému nikoho nutit nemůžeme, ba žeť ani nesmíme; a to proto, že nutěná ctnost ztrácí svou hodnotu. Patříce na občanskou ctnost z morálního stupně, tu ovšem bychom ctnost vynucovat nesměli. Ale občanská ctnost směřuje k obecnému dobrobytu, k obecnému blahu, z něhož každý více méně svůj podíl bere, jak z obecné studně vody, a k jehož zvelebení každý přispívati povinen jest. Obecné blaho ale je více hmotný svět, na němž všichni žijeme a jednáme. Pravda nezvratně stojí: *Kdo zlým hovi, dobrým škodí*. Příklad to vysvětlí. Občan *Osumbor* má znamenitou zahradu, kterou on velkou péčí a nemalým nákladem zvelebuje, škodlivý hmyz obíratí dává, aby jen úrodu její zachoval a sílu chutného voce pro trhy docílil. On teda svou povinnost občanskou skutečně koná, by plodivost země znásobiv obecné potřebě vyhověl. Sousedé jeho *Nezamysl* a *Kazimír* vedle něho své zahrady majíce jsou nedbalci, hmyz škodlivý na zahradách nesebravše tak rozplemeniti nechali, že netoliko stromy jejich jako pometla vypadalý, ale že rozmnožený hmyz zahradu *Osumborovu* na vzdor všemu přičinění také obežíral, práci a náklad jeho ruše.

Nezamysl a *Kazimír*, úrodu svých zahrad hříšnou nedbalostí zkazivše jsou trojnásobně škůdníci. Předně škodili sobě (do toho nám ovšem *poněkud*

nic není), pak škodili *Osumborovi*, posléze *obecnosti a národnímu hospodárství*, jelikož svou leností kousek vlasti v poušť obrátili, a obecnosti ničeho neposkytli.

Nuže tu nesmí žádného donucování býti, aby pracovitému občanu a obecnosti na příští škoděno nebylo? *Osumbor* má býti spokojen? Může obec (spolek, národ) na takový nerozum, na takové plýtvání půdou netečným okem pohlížeti? A proto pravda stojí:

Kdo zlým hoví, dobrým škodí.

Což je *ves* (jakoby řečeno bylo veškerá dědina), *obec*, *stát*? — Není to ústav k jednomu cíli společných lidí, národů, aby co dobrého, užitečného vzájemně množeno, chráněno, a sveřepící zlo, a co ošklivého, potlačováno, odmítáno bylo? Není obec co ústav nejmohutnějším prostředkem, aby co nejvíce blahobytu dosaženo bylo? Srocujou-li se zlomyslníci a darebáci v bandy, aby hodných, pracovitých, spořivých zarmucovali, proč by se nesměli dobráci pracovití spolčovati proti škůdníkům a dravcům, aby je potlačivše k občanské ctnosti donutili? Vždyť je to požadavek rozumu a obecného blahobytu! Každý povinen, maje půdu, k zásobě potravy, k obecnému dobru přispívati, následovně i o to pečovati, aby půda hodně plodila, a získaná zásoba zlomyslně kažena nebyla? Všelike vládní systémy jak ukrutníků tak rozumných panovníků vždy donucovaly a posud donucují ku všelikému své po-

dané, by prostředků poskytli neobmezené libovůli, která nimi kolikráte lidstvo hanebně sužuje a obecný blahobyt všelikou záminkou obmezuje, jak to nyní Rusko Polska dělá. Donucováno-li k neužitečnému, záhadnému, proč by nemělo a nesmělo k užitečnému a blahonosnému odporujících donucováno býti?

Všeobecná Assekurace směřuje k obecnému dobru, teda každý k ní právem obecného blahobytu donutěn býti může a nedbalec, co nedospělec na rozumu, donutěn býti musí. Vyřkne-li sněm celé země, nebo celé župy, nebo hromada celé obce, že všeobecná assekurace zavedena bude, aby obecné dobro lépe zkvítalo, zlo nesveřepilo, stanovuje zde cosi, co se hmotného světa týká, a zde každý poslechnouti musí, nechce-li jako škůdník obecného blahobytu zneuctěn, vyobcován býti.

Dají-li se dvě třetiny obce do krajské assekurace, a jedna třetina ze skrblického soběctví váhá, tož právem obecného blahobytu donutěna býti musí, jelikož obec proti zhoubným požárům vystupuje, aby plodiny zemské, zásoba potravy potem vydobyté, hotové byty mařeny nebyly, nouza, chudoba, hlad a mor zniku neměly.

V ohledu obecného dobra i národního blahobytu krajským hospodářským jednotám velkou pečlivost jeviti dlužno, chtějí-li orbou a průmyslem blahodějně působiti, chudobu a nouzi umenšiti. Kdo chce obecný blahobyt, musí také příhodných prostředků

k němu vedoucích chtítí, pilně jich vyhledávati a používati, jinak se ho mine.

Ruku-li nepřiložíš, samo se neudělá.

§ 20. PŘÍČINY TAK ČASTÝCH POŽÁRŮ.

(Vypouštíme. — Red.)

§ 21. JAK MOŽNO PŘÍČINY ČASTÝCH POŽÁRŮ ZAMEZIT.

(Vypouštíme. — Red.)

§ 22. ČÍM TO, ŽE ČESKÁ ASSEKURACE V PRAZE TAK VLAŽNÉHO ÚČASTENSTVÍ DOMA NALÉZÁ?

(Vypouštíme. — Red.)

§ 23. JAK BY ČESKÁ ASSEKURACE PO ČECHO-SLOVENSKÝCH VLASTECH VÍCE DOBROČINITI MOHLA I MĚLA.

(Větší díl této kapitoly vypuštěn. — Red.)

V památné schůzi výborové hosp. kraj. jednoty pro Hradecko 19./12. 1863 ozývaly se hlasy i takto: Zřídití v každém kraji *osobivú pojistovnu* nezdá se nám býti vhodné. Takový ústav žádá znamenitý základ, a správa jeho nebude bez vydajů. Zde platí především heslo: »*Spojenými silami*«. Čím více sil, tím více unesou.

Kdy se čilý hovor do nedozirama daleka mezi pány výbory rozpřádal, a hodiny rychle ubíhaly, žádal já co jednatel uctivě o slovo, které mně dáno bylo.